

TEMA MODERN ARBETARLITTERATUR

Lärarhandledning & Material till eleven till *Omsorgen* av Susanna Alakoski

Omsorgen av Susanna Alakoski skulle kunna klassas som modern arbetarlitteratur. Huvudpersonen i novellen arbetar inom vården, och berättelsen utspelar sig till stor del i den miljön. Begreppet *arbetare* är idag lite svårt att definiera – men ofta nämns yrken inom exempelvis vård, omsorg och industri. Det är yrken som till stor del utförs på obekväma tider, till relativt låga löner och där kvinnor och lågutbildade är överrepresenterade.

Detta är en lektionsplanering som bygger på Susanna Alakoskis novell. Dela in eleverna i läsgrupper om fyra till fem personer. Grupperna läser sedan texterna och arbetar med materialet, vilket tar cirka fyra lektioner.

FÖRFÖRSTÅELSE

Innan ni läser novellen ska ni gemensamt fundera över vad ni associerar till när ni läser titeln och vad baksidestexten får er att tänka. Vad kan novellen handla om, tror ni? Har ni hört talas om författaren? Vilken bakgrund har hon? Känner ni till något annat som hon har skrivit?

Diskutera följande begrepp för att skapa en gemensam uppfattning om vad orden betyder – om ni inte kan förklara orden får ni ta reda på vad de betyder:

- omsorg
- tabbar
- förvärvad
- brukare
- LSS-lagen
- biståndshandläggare
- vallningar
- empati

UNDER LÄSNINGEN

Tillsammans läser ni novellen högt. Under läsningen är det bra att notera sådant som är svårt att förstå eller verkar konstigt, det kan gälla ord och begrepp men även något i dialog eller handling.

EFTER LÄSNINGEN

Börja med att gemensamt formulera en röd tråd genom texten med huvudpersonen och den konflikt som hen brottas med i fokus.

Lyft tankar och funderingar som dök upp under läsningen, innan ni går vidare med att diskutera vad ni tycker/tror att arbetarförfattare står för. Känner ni till några arbetarförfattare? På vilket sätt kan epitetet "arbetar" vara viktigt i sammanhanget? Är författare som räknas till genren knutna till någon viss tidsepok – i så fall vilken och hur märks det? Har de någon gemensam ideologi eller världsbild, och kan du som läsare märka det genom texten?

Diskutera tillsammans runt följande tre punkter:

1. Huvudpersonens framtoning och inställning: Är huvudpersonen ett offer som låter tillfälligheter rinna mellan fingrarna eller ser hen möjligheter och känner hopp? Ge exempel ur texten.
2. Historiskt sammanhang: Vilka tidstypiska markörer kan ni hitta i texten? På vilket sätt speglas samhällets och tidens normer och värderingar i texten?
3. Persongalleri och miljö: Vilka personer finns i novellen, och vad får man veta om dem? Hur ser deras livssituation ut? Vilka råd skulle ni vilja ge till huvudpersonen?

REFLEKTIONSFRÅGOR TILL TEXTEN

- På vilket sätt kan denna moderna text passa in i temat med de andra texterna av arbetarförfattare?
- Vilken bild får ni av Pernilla och hennes liv?
- På vilket sätt kan den här texten vara en del av temat arbetarlitteratur, tror ni?

SKRIVUPPGIFT (arbeta enskilt eller i par)

Välj en av följande skrivuppgifter:

1. Skriv ett eget kapitel där du följer huvudpersonen efter det att novellens handling tagit slut.
2. Skriv en dagboksanteckning från någon av de personer som *inte* är huvudpersonen i novellen du läst.
3. Skriv en debattartikel om ett ämne som du tycker passar ihop med bokens tema och innehåll. Argumentera för eller emot något som är centralt i novellen.

BORTOM TEXTEN (arbeta enskilt eller i par)

Välj en av följande uppgifter och anpassa efter den novell ni läst:

1. Gör en affisch som gör reklam för din novell. Tänk på att bild och text ska samspela. Ta gärna med några citat ur novellen.
2. Novellen ska göras om till en kortfilm. Spela in en trailer som marknadsför filmen.
3. Spela in en podd där du intervjuar en eller flera personer från novellen.
4. Dramatisera. Låt några av de viktigaste personerna i novellen mötas i ett sammanhang som är relevant för det ni läst om. Ni väljer själva till vilken tidsepok ni förlägger handlingen. Ni som är delaktiga i dramat får spela varsin person och sätta er in i hur hen skulle agera i den situation som ni väljer att spela upp tillsammans.

TILLVAL:

Komplettera gärna läsningen med några titlar från Tema Arbetarlitteratur, för att därefter jämföra texterna, dra eventuella paralleller mellan dem och se historiska skillnader och likheter i novellerna.

